

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 23 ตำบล ได้แก่ ตำบลกระเดียน ตำบลกุดยาลวน ตำบลกุดศกร ตำบลขามเปี้ย ตำบลขุหลุ ตำบลคอนสาย ตำบลคำเจริญ ตำบลตระการ ตำบลตากแดด ตำบลถ้ำแซ่ ตำบลท่าหลวง ตำบลนาพิน ตำบลนาสะไม ตำบลบ้านแดง ตำบลสะพือ ตำบลหนองเต่า ตำบลห้วยฝ้ายพัฒนา ตำบลเกษม ตำบลเซเป็ด ตำบลเป้า ตำบลโคกจาน ตำบลโนนกง และตำบลไหล่ทุ่ง โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด และการคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ในการศึกษานี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บได้ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
3. ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (χ^2 - test)
4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)
5. ประมวลปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะหนี้สิน

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐาน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	245	61.2
หญิง	155	38.8
รวม	400	100.0
2. อายุ		
20-30 ปี	19	4.8
31-40 ปี	112	28.0
41-50 ปี	152	38.0
51 ปีขึ้นไป	117	29.2
รวม	400	100.0
3. สถานภาพ		
โสด	38	9.5
สมรส	362	90.5
รวม	400	100.0
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	183	45.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	96	24.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	16.5
ปวช.	15	3.8
ปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	10	2.5
ปริญญาตรี	27	6.8
สูงกว่าปริญญาตรี	3	0.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
5. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
เป็นเจ้าของที่ดิน	385	96.2
เช่าผู้อื่น	15	3.8
รวม	400	100.0
6. อาชีพ		
เกษตรกร	290	72.4
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	51	12.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	18	4.5
รับจ้าง/แรงงาน	15	3.8
พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน	22	5.5
อื่นๆ	4	1.0
รวม	400	100.0
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	103	25.8
4-6 คน	255	63.6
7-9 คน	31	7.8
10 คนขึ้นไป	11	2.8
รวม	400	100.0
8. จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	49	12.2
1 คน	71	17.8
2 คน	145	36.2
3 คนขึ้นไป	135	33.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
9. จำนวนที่ดิน		
ต่ำกว่า 10 ไร่	103	25.8
11-20 ไร่	133	33.2
21-30 ไร่	90	22.5
31-40 ไร่	44	11.0
41 ไร่ขึ้นไป	30	7.5
รวม	400	100.0
10. รายได้เฉลี่ยต่อปี		
10,000-50,000 บาท	97	24.3
50,001-100,000 บาท	142	35.4
100,001-150,000 บาท	37	9.3
150,001-200,000 บาท	46	11.5
200,001 บาทขึ้นไป	78	19.5
รวม	400	100.0
11. แหล่งที่มาของรายได้		
การทำเกษตรกรรม	261	65.3
รับจ้าง/แรงงาน	22	5.4
เงินเดือน	92	23.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	17	4.3
อื่นๆ	8	2.0
รวม	400	100.0
12. จำนวนเงินออม		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	182	45.4
5,001-10,000 บาท	40	10.0
10,001-20,000 บาท	48	12.0
20,001-30,000 บาท	21	5.3
30,001 บาทขึ้นไป	109	27.3
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
13. แหล่งเงินออม		
ธนาคารพาณิชย์	194	48.4
ชกส.	156	39.0
สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	16	4.0
กองทุนเงินฝากประจำหมู่บ้าน	27	6.8
แหล่งอื่นๆ	7	1.8
รวม	400	100.0
14. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน		
ต่ำกว่า 2,500 บาท	24	6.0
2,501-5,000 บาท	268	67.0
5,001-7,500 บาท	52	13.0
7,501-10,000 บาท	28	7.0
10,001 บาทขึ้นไป	28	7.0
รวม	400	100.0
15. วัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย		
เพื่อการบริโภคและอุปโภค	397	99.3
เพื่อการศึกษาของบุตร/ตนเอง	237	59.3
เพื่อสันตนาการ	38	9.5
เพื่อผ่อนชำระหนี้	68	17.0
เพื่อซื้อเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเกษตร	86	21.5
เพื่อกิจกรรมงานทางสังคม	113	28.3
เพื่อทำบุญและงานกุศลในวาระต่างๆ	377	94.3
อื่นๆ	41	10.3

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

1. เพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 ลักษณะของสังคมไทยส่วนใหญ่เพศชายจะเป็นผู้นำครอบครัว และการตัดสินใจต่างๆอยู่ที่เพศชาย ส่วนครอบครัวที่มีเพศหญิงเป็นผู้นำครอบครัว การตัดสินใจ เกี่ยวกับการใช้จ่ายต่างๆอยู่ที่เพศหญิง ส่วนเพศชายมีหน้าที่ทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัว
2. อายุ พบว่าส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.0 เนื่องจากเป็น ช่วงอายุที่กำลังสร้างตัว และมีภาระต้องรับผิดชอบมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายใน การศึกษาของบุตรหลาน เป็นต้น รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 51 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.2
3. สถานภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 และสถานภาพโสด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2
4. ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 24.0
5. ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน จำนวน 385 คน คิดเป็น ร้อยละ 96.2 รองลงมาคือ เช่าผู้อื่น จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8
6. อาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 72.4 รองลงมาคือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.8
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิก 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8
8. จำนวนบุตร พบว่าส่วนใหญ่มีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ มีบุตร 3 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.8
9. จำนวนที่ดิน พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนที่ดิน 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมา คือ มีจำนวนที่ดินต่ำกว่า 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.8
10. รายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ มีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 10,000-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.3
11. แหล่งที่มาของรายได้ พบว่าส่วนใหญ่มาจากการทำเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ เงินเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.0
12. จำนวนเงินออม พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ มีเงินออม 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.3
13. แหล่งเงินออม พบว่าส่วนใหญ่ออมเงินไว้ที่ ธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาคือ ธกส. คิดเป็นร้อยละ 39.0

14. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 2,501-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-7,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.0 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในแต่ละเดือนจะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริโภคอุปโภค เฉพาะภายในครัวเรือน เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำมันรถ ค่าขนมอบตรหลาน และร่วมทำบุญในวาระต่างๆ โดยไม่นับรวมค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตรและลงทุนอื่นๆ

15. วัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย พบว่าส่วนใหญ่จ่ายเพื่อการบริโภคและอุปโภค คิดเป็นร้อยละ 99.3 รองลงมาคือ เพื่อทำบุญและงานกุศลในวาระต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 94.3 เพื่อการศึกษาของบุตร/ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 59.3

4.2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
16. สภาพหนี้สิน		
มีหนี้สิน	346	86.5
ไม่มีหนี้สิน	54	13.5
รวม	400	100.0
17. จำนวนภาระหนี้สิน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	9	2.6
10,001-50,000 บาท	80	23.1
50,001-100,000 บาท	129	37.3
100,001-150,000 บาท	31	9.0
150,001 บาทขึ้นไป	97	28.0
รวม	346	100.0
18. ระยะเวลาในการกู้ยืม		
1 ปี	266	76.9
2 ปี	1	0.3
3 ปีขึ้นไป	79	22.8
รวม	346	100.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
19. อัตราดอกเบี้ยต่อปี		
ไม่มีอัตราดอกเบี้ย	7	2.0
1-3 บาท	12	3.5
4-6 บาท	61	17.6
7-9 บาท	152	43.9
10 บาทขึ้นไป	114	32.9
รวม	346	100.0
20. การจ่ายคืนตามกำหนด		
ได้	327	94.5
ไม่ได้	19	5.5
รวม	346	100.0
21. จ่ายหนี้สินคืนต่อปี		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	34	9.8
10,001-50,000 บาท	111	32.1
50,001-100,000 บาท	112	32.4
100,001-150,000 บาท	29	8.4
150,001 บาทขึ้นไป	60	17.3
รวม	346	100.0
22. สาเหตุจ่ายหนี้คืนไม่ตรงตามกำหนด		
ไม่มีเงินจ่าย	12	63.2
ไม่สามารถกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นได้	2	10.5
มีเหตุจำเป็นต้องใช้เงินก้อนนั้น	5	26.3
รวม	19	100.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
23. แหล่งกู้ยืม		
ธกส.	243	70.2
ธนาคารพาณิชย์	22	6.4
กองทุนหมู่บ้าน	175	50.6
สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	105	30.3
เครือข่าย	29	8.4
บุคคลภายนอก/ผู้ปล่อยกู้	31	9.0
แหล่งอื่นๆ	26	7.5
24. สาเหตุไม่เป็นหนี้สิน		
มีเงินออมมาก	10	18.5
มีมรดกตกทอดมาก	15	27.8
มีรายได้ต่อเดือนสูง	9	16.7
มีที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์มาก	13	24.1
มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนต่ำ	28	51.9
อยู่ตัวคนเดียว	8	14.8
ไม่สามารถหรืออยู่ในฐานะกู้ยืมได้	7	13.0
ไม่มีภาระส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ	31	57.4
อื่นๆ	27	50.0
25. สาเหตุกู้ยืม		
เพื่อซื้อสินค้าอำนวยความสะดวกสบาย	199	57.5
เพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร	168	48.6
เพื่อซื้อรถยนต์ จักรยานยนต์	73	21.1
เพื่อซื้อที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์	43	12.4
เพื่อนำเงินไปลงทุน/ขยายกิจการ	67	19.4
เพื่อการศึกษาบุตร/ตนเอง	157	45.4
เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน (เจ็บป่วย อุบัติเหตุ)	126	36.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างๆ เช่น น้ำหอม เครื่องสำอาง ฯลฯ	5	1.4
เพื่อซื้อสินค้าเลียนแบบเพื่อนบ้าน	3	0.9
เพื่อซื้อสินค้าตามคำเชิญชวนทางโฆษณา	9	2.6
เพื่อทำบุญหรืองานกุศลต่างๆ เช่น งานบวช แต่งงาน ฯลฯ	216	62.4
เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น มุสนิธิ งานสังสรรค์	10	2.9
เพื่อแก้ไขผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น แล้ง น้ำท่วม	30	8.7
เงื่อนไขการให้กู้ยืมที่จูงใจ เช่น ดอกเบี้ยต่ำ ผ่อนนาน ฯลฯ	3	0.9
กู้ยืมมามากเกินไป ทำให้ต้องกู้ยืมเพิ่มเพื่อนำมาชำระหนี้เดิม	66	19.1
ราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำ	73	21.1
ภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ และต่างประเทศตกต่ำ	9	2.6
อื่นๆ	69	19.9

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

16. สภาพหนี้สิน พบว่าส่วนใหญ่มีหนี้สิน จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 รองลงมาคือ ไม่มีหนี้สิน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

17. จำนวนภาระหนี้สิน พบว่าส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือ มีภาระหนี้สินมากกว่า 150,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.0

18. ระยะเวลาในการกู้ยืม พบว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการกู้ยืม 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.9 รองลงมาคือ มีระยะเวลาในการกู้ยืม 3 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.8

19. กรณีภาระอัตราดอกเบี้ย การศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 43.9 ของกลุ่มตัวอย่างที่กู้เงินจะมีภาระดอกเบี้ยร้อยละ 7-9 ต่อปี และอีกกว่าร้อยละ 33 จ่ายดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

20. การจ่ายเงินตามกำหนด พบว่าส่วนใหญ่จ่ายคืนตามกำหนดได้ จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 94.5 จ่ายคืนตามกำหนดไม่ได้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5

21. จ่ายหนี้สินคืนต่อปี พบว่าส่วนใหญ่จ่ายหนี้สินคืนปีละ 10,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาคือ จ่ายหนี้สินคืนปีละ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.1

22. สาเหตุจ่ายหนี้คืนไม่ตรงตามกำหนด พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีเงินจ่าย คิดเป็นร้อยละ 63.2 รองลงมาคือ มีเหตุจำเป็นต้องใช้เงินก่อนนั้น คิดเป็นร้อยละ 26.3 ไม่สามารถกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นได้ คิดเป็นร้อยละ 10.5

23. แหล่งกู้ยืม พบว่าส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 50.6 สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 30.3

24. สาเหตุไม่มีหนี้สิน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีภาระส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนต่ำ คิดเป็นร้อยละ 51.9 และอื่นๆ เช่น ยังไม่อยากกู้ยืม ไม่มีเหตุจำเป็นต้องมีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 50.0

25. สาเหตุกู้ยืม พบว่าส่วนใหญ่กู้มาเพื่อทำบุญหรืองานกุศลในวาระต่างๆ เช่น งานบวช แต่งงาน กฐิน ผ้าป่า งานวันเกิด คิดเป็นร้อยละ 62.4 เนื่องจากประชาชนในเขตอำเภอตระการพืชผล ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่คนทั่วไปได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างเคร่งครัด คือ ฮีตสิบสองครองสิบสี่ ซึ่งกล่าวถึงประเพณี 12 เดือน และวิธีการดำเนินวิถีชีวิต 14 อย่าง ในฮีตสิบสองครองสิบสี่จะมีงานบุญต่างๆของแต่ละเดือนแตกต่างกันไป และในการทำบุญแต่ละครั้งจะมีการเรียกร้อยเงินเพื่อการทำบุญโดยผู้นำหมู่บ้าน การบริจาคเงินทำบุญแต่ละครัวเรือนขึ้นอยู่กับการตรงลงของคณะกรรมการหมู่บ้านที่ลงมติกัน รองลงมาคือ เพื่อซื้อสินค้าอำนวยความสะดวกสบาย คิดเป็นร้อยละ 57.5 เพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 48.6 เพื่อการศึกษาบุตร/ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 48.6 เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน (เจ็บป่วย อุบัติเหตุ) คิดเป็นร้อยละ 36.4

4.3 ทดสอบค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (χ^2 - test)

1. สภาพหนี้สินกับเพศ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับเพศ

สภาพหนี้สิน	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ไม่มีหนี้สิน	32 (13.1%)	22 (14.2%)	54 (13.51%)
มีหนี้สิน	213 (86.9%)	133 (85.8%)	346 (86.5%)
รวม	245	155	400

$$\chi^2 = 0.104 \quad df = 1 \quad p\text{-value} = 0.747$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.3 พบว่าค่า $\chi^2 = 0.104$ $df = 1$ $p\text{-value} = 0.747$ แสดงว่าสภาพหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะการที่จะเลือกตัดสินใจว่าจะมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สินไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานภาพว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชายแต่การตัดสินใจว่าจะมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สินขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นๆหรือขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อที่จะนำเอามาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆที่เหมาะสม โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 85.8 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 86.9

2. สภาพหนี้สินกับอายุ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับอายุ

สภาพหนี้สิน	อายุ				รวม
	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	18 (94.7%)	20 (17.9%)	6 (3.9%)	10 (8.5%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	1 (5.3%)	92 (82.1%)	146 (96.1%)	107 (91.5%)	346 (86.5%)
รวม	19	112	152	117	400

$$\chi^2 = 123.533 \quad df = 3 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.4 พบว่าค่า $\chi^2 = 123.533$ $df = 3$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมาก เป็นวัยที่จะต้องทำงานหนัก และรับผิดชอบสมาชิกภายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น เช่น หลานที่เกิดจากลูกของตนเอง ทำให้ต้องตัดสินใจมีหนี้สินเพื่อที่จะนำเงินมาใช้จ่ายเกี่ยวกับปากท้องของคนในครัวเรือน โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่อายุระหว่าง 20-30 ปี เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 5.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากขึ้นจะมีสัดส่วนของการเป็นหนี้มากขึ้น และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 96.1

3. สภาพหนี้สินกับสถานภาพ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับสถานภาพ

สภาพหนี้สิน	สถานภาพ		รวม
	โสด	สมรส	
ไม่มีหนี้สิน	14 (36.8)	40 (11.0)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	24 (63.2)	322 (89.0)	346 (86.5%)
รวม	38	362	400

$$\chi^2 = 19.591 \quad df = 1 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.5 พบว่าค่า $\chi^2 = 19.591$ $df = 1$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานภาพมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจว่าจะมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สิน เนื่องจากสถานภาพจะเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ในการมีหนี้สินให้ชัดเจนได้มากยิ่งขึ้น เช่น สถานภาพสมรส จะมีหนี้สินมาก เพราะไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว มีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนมากยิ่งขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อบริโภคและอุปโภค ค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน ค่าใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ค่าซ่อมแซมหรือสร้างบ้าน ค่าสินค้าและเครื่องมือทางการเกษตร เป็นต้น ส่วนสถานภาพโสด มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนไม่มากนัก อาจจะตัดสินใจมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สินขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมหรือขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของตัวบุคคลนั้นๆ โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 63.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 89.0

4. สภาพหนี้สินกับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับระดับการศึกษา

จำนวน ภาระ หนี้สิน (บาท/ปี)	ระดับการศึกษา							รวม
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส/ เทียบเท่า	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี	
ไม่มี หนี้สิน	15 (8.2%)	10 (10.4%)	11 (16.7%)	3 (20.0%)	4 (40.0%)	9 (33.3%)	2 (66.7%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	169 (91.8%)	86 (89.6%)	55 (83.3%)	12 (80.0%)	6 (60.0%)	18 (66.7%)	1 (33.3%)	346 (86.5%)
รวม	183	96	66	15	10	27	3	400

$$\chi^2 = 28.669 \quad df = 6 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.6 พบว่าค่า $\chi^2 = 28.669$ $df = 6$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาดำ เช่น ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จะมีหนี้สินมากเนื่องจากขาดความรู้วุฒิการศึกษาในการเลือกงานทำและมีรายได้สูงกว่า ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูง เช่น ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี จะมีหนี้สินต่ำ เนื่องจากมีวุฒิการศึกษาสามารถเลือกทำงานที่ให้เงินเดือนและผลตอบแทนที่สูงๆ ได้ โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 33.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 91.8

5. สภาพหนี้สินกับอาชีพ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับอาชีพ

สภาพหนี้สิน	อาชีพ*						รวม
	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย	รับจ้าง	พนักงานบริษัท	อื่นๆ	
ไม่มีหนี้สิน	22 (7.6%)	9 (17.6%)	3 (16.7%)	2 (13.3%)	17 (77.3%)	1 (25.0%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	268 (92.4%)	42 (82.4%)	15 (83.3%)	13 (86.7%)	5 (22.7%)	4 (75.0%)	346 (86.5%)
รวม	290	51	18	15	22	4	400

$$\chi^2 = 86.664 \quad df = 5 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.7 พบว่าค่า $\chi^2 = 86.664$ $df = 5$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนต่ำเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง/แรงงาน หรือพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงในการประกอบอาชีพในแต่ละปีสูง เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ภัยจากศัตรูพืชต่างๆ และรวมถึงราคาสินค้าด้านการเกษตรมีราคาแพง เช่น ปุ๋ย และยาฆ่าศัตรูพืช เป็นต้น โดยจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานบริษัทและลูกจ้างเอกชน เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 22.7 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 92.4

6. สภาพหนี้สินกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สภาพหนี้สิน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				รวม
	1-3 คน	4-6 คน	7-9 คน	10 ขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	36 (35.0%)	17 (6.7%)	1 (3.2%)	0 (0.0%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	67 (65.0%)	238 (93.3%)	30 (96.8%)	11 (100.0%)	346 (86.5%)
รวม	103	255	31	11	400

$$\chi^2 = 55.304 \quad df = 3 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.8 พบว่าค่า $\chi^2 = 55.304$ $df = 3$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นหากเทียบกับครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร เป็นต้น โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1-3 คน เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 65.0 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากขึ้นจะมีสัดส่วนการมีหนี้สินมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 10 คนขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 100.0

7. สภาพหนี้สินกับจำนวนบุตร

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับจำนวนบุตร

จำนวนภาระหนี้สิน	จำนวนบุตร				รวม
	ไม่มีบุตร	1 คน	2 คน	3 คนขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	27 (55.1%)	19 (26.8%)	5 (3.4%)	3 (2.2%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	22 (44.9%)	52 (73.2%)	140 (96.6%)	132 (97.8%)	346 (86.5%)
รวม	49	71	145	135	400

$$\chi^2 = 110.564 \quad df = 3 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.9 พบว่าค่า $\chi^2 = 110.564$ $df = 3$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะครัวเรือนที่มีบุตรจะมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร และหากมีบุตรมากก็จะมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูมากขึ้น เช่น ค่าเครื่องใช้สำหรับเด็ก ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านสมองเด็ก ค่าเล่าเรียนบุตร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นเมื่อมีสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบุตร เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 44.9 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรมากขึ้นจะมีสัดส่วนของการมีหนี้สินมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรมากกว่า 3 คนขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 97.8

8. สภาพหนี้สินกับจำนวนที่ดินทำกิน

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สิน
กับจำนวนที่ดินทำกิน

จำนวนภาระหนี้สิน	จำนวนที่ดินทำกิน					รวม
	ต่ำกว่า 10 ไร่	11-20 ไร่	21-30 ไร่	31-40 ไร่	41 ไร่ ขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	9 (8.7%)	20 (15.0%)	11 (12.2%)	5 (11.4%)	9 (30.0%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	94 (91.3%)	113 (85.0%)	79 (87.8%)	42 (88.6%)	21 (70.0%)	346 (86.5%)
รวม	103	133	90	44	30	400

$$\chi^2 = 9.562 \quad df = 4 \quad p\text{-value} = 0.048$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.10 พบว่าค่า $\chi^2 = 9.562$ $df = 4$ $p\text{-value} = 0.048$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับจำนวนที่ดินทำกินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาที่ดินทำกินไม่เพียงพอยังเป็นปัญหาใหญ่สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากคนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอตระการพืชผล มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ การทำการเกษตรกรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านยังคงพึ่งพาการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ คือ การทำการเกษตรแบบอาศัยน้ำฝน เพราะระบบชลประทานในการทำการเกษตรมีน้อยหรือมีเพียงแค่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามฤดูแล้งในแต่ละปีสามารถทำการเกษตรได้เพียง 1 ครั้ง/ปี ทั้งนี้ครัวเรือนที่มีจำนวนที่ดินทำกินต่ำกว่า 15 ไร่ ถือว่ายังมีที่ดินทำกินจำนวนน้อย เนื่องจากรายได้ของครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละปีมาจากการขายข้าวซึ่งเก็บเกี่ยวได้เพียงปีละครั้งและนอกฤดูทำนาก็ไม่สามารถทำประโยชน์จากที่ดินทำกินได้ ปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่า บางครัวเรือนอาจมีการปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคภายในครัวเรือนและเลี้ยงวัว ควาย 2-3 ตัว เพื่อรอฤดูทำนาในฤดูฝนปีถัดไป .โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนที่ดินทำกินตั้งแต่ 41 ไร่ขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 70.0 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนที่ดินทำ

กินน้อยลงจะมีสัดส่วนของการมีหนี้สินมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนที่ดินทำกินต่ำกว่า 10 ไร่ เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 91.3

9. สภาพหนี้สินกับรายได้เฉลี่ยต่อปี

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับรายได้เฉลี่ยต่อปี

จำนวนภาระหนี้สิน	รายได้เฉลี่ยต่อปี					รวม
	ต่ำกว่า 50,000 บาท	50,001- 100,000 บาท	100,001- 150,000 บาท	150,001- 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	1 (1.0%)	8 (5.6%)	2 (5.4%)	11 (23.9%)	32 (41.0%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	96 (99.0%)	134 (94.4%)	35 (94.6%)	35 (76.1%)	46 (59.0%)	346 (86.5%)
รวม	97	142	37	46	78	400

$$\chi^2 = 77.395 \quad df = 4 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่า $\chi^2 = 77.395$ $df = 4$ $p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับรายได้เฉลี่ยต่อปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำจะมีการกู้ยืมและมีหนี้สินมาก เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนที่เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆคงที่ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ค่าทำบุญในวาระต่างๆ เช่น บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ บุญกุ่มข้าวใหญ่ บุญสังฆทาน บุญเข้าพรรษา-ออกพรรษา เป็นต้น ซึ่งเป็นบุญประจำปีและมีทุกๆปี โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 59.0 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 50,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 99.0

10. สภาพหนี้สินกับจำนวนเงินออม

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับจำนวนเงินออม

จำนวนภาระหนี้สิน	จำนวนเงินออม					รวม
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001- 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001- 20,000 บาท	20,001 บาท ขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	3 (1.6%)	1 (2.5%)	5 (10.4%)	4 (19.0%)	41 (37.6%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	179 (98.4%)	39 (97.5%)	43 (89.6%)	17 (81.0%)	68 (62.4%)	346 (86.5%)
รวม	182	40	48	21	109	400

$$\chi^2 = 81.261 \quad df = 4 \quad p\text{-value} = 0.000$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.12 พบว่าค่า $\chi^2 = 81.261 \quad df = 4 \quad p\text{-value} = 0.000$ แสดงว่าสภาพหนี้สินมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนเงินออมเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกจะมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สิน จำนวนเงินออมของแต่ละครัวเรือนมีมากหรือน้อยแตกต่างกัน ครัวเรือนที่มีเงินออมน้อยแสดงว่ามีรายได้ไม่มาก ทำให้มีการออมน้อยหรือเป็นเพียงการคงยอดเงินฝากเพื่อรักษาบัญชีธนาคารเอาไว้หรือเพื่อรักษาสภาพการเป็นลูกค้ำของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)ในการกู้ยืมเงินในปีต่อไป ทำให้ครัวเรือนที่มีจำนวนเงินออมน้อยมีหนี้สินมากกว่าครัวเรือนที่มีเงินออมมาก โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเงินออมตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 62.4 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเงินออมน้อยจะมีสัดส่วนของการมีหนี้สินมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 98.4

11. สภาพหนี้สินกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

จำนวนภาระหนี้สิน	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน					รวม
	ต่ำกว่า 2,500 บาท	2,501- 5,000 บาท	5,001- 7,500 บาท	7,501- 10,000 บาท	10,001 บาท ขึ้นไป	
ไม่มีหนี้สิน	1 (4.2%)	34 (12.7%)	10 (19.2%)	6 (21.4%)	3 (10.7%)	54 (13.5%)
มีหนี้สิน	23 (95.8%)	234 (87.3%)	42 (80.8%)	22 (78.6%)	25 (89.3%)	346 (86.5%)
รวม	24	268	52	28	28	400

$$\chi^2 = 5.098 \quad df = 4 \quad p\text{-value} = 0.277$$

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.13 พบว่าค่า $\chi^2 = 5.098$ $df = 4$ $p\text{-value} = 0.277$ แสดงว่าสภาพหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ของผู้คนในเขตอำเภอตระการพืชผลมีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนคล้ายๆกัน การใช้จ่ายต่างๆมีการลอกเลียนแบบกัน เช่น ผ่อนรถจักรยานยนต์ รถโกนาเดินตาม สินค้าเงินผ่อน เป็นต้น แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนน้อยหรือมีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนมาก การมีหนี้สินหรือการกู้ยืมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการบริโภคที่ผู้คนในเขตอำเภอตระการพืชผล มีการลอกเลียนแบบการบริโภคเกี่ยวกับการกู้ยืม ทำให้การกู้ยืมหรือการมีหนี้สินเป็นพฤติกรรมการบริโภคลอกเลียนแบบ โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 7,501-10,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 78.6 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 2,500 บาท เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ ร้อยละ 95.8

4.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินของครัวเรือนโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)

การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ โดยประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการปัจจัย กำหนดการเป็นหนี้สินของครัวเรือน โดยใช้ Binary-choice model ซึ่งเป็นรูปแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Model of Qualitative Choice) เมื่อต้องเผชิญกับการตัดสินใจเลือกในทางเลือก 2 ทาง คือ มีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สิน โดยสมมติฐานให้ความน่าจะเป็นของการตัดสินใจมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สิน มีรูปแบบเท่ากับความถี่สะสมของการแจกแจงแบบโลจิสติกส์ ซึ่งเป็น Specified Model ของ Binary-choice model ซึ่งเรียกว่าแบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Stepwise เพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมในการอธิบายสมการ และเลือกโมเดลที่ดีที่สุดในการอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีภาระหนี้สินของครัวเรือน ในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จากสมการโมเดลที่ได้ตั้งข้อสมมติฐานไว้ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนเงินออม ซึ่งผลจากการศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ และพบว่าปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$) ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อปีและการเป็นเจ้าของที่ดิน รายได้เฉลี่ยต่อปีของประชาชนอำเภอตระการพืชผลมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม แม้ว่าจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้นก็ตามแต่รายได้ในแต่ละปีก็ไม่เพียงพอกับความต้องการตอบสนองความต้องการของคนในครอบครัว ยังมีรายได้เพิ่มขึ้นการบริโภคอุปโภคภายในครัวเรือนก็สูงขึ้นตาม มีรสนิยมในการบริโภคสินค้าที่แพงขึ้น ไม่ทำให้โอกาสมีหนี้สินลดลง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ ส่วนการเป็นเจ้าของที่ดิน เนื่องจากว่าการเป็นเจ้าของที่ดิน ส่วนใหญ่ครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งการที่จะให้คนอื่นเช่าที่ทำกิน มีโอกาสน้อยมากเพราะรายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผลมาจากการทำการเกษตรกรรม แม้ว่าจะมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน รับจ้างแรงงาน และประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อาชีพเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ทำเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนอีกอาชีพหนึ่ง โดยการวานจ้างเพื่อนบ้านหรือเพื่อนบ้านชาวลาวให้มาทำไร่โดยให้ผลตอบแทนเป็นรายวัน การที่จะเช่าที่ดินทำกินเพิ่มในแต่ละปีจึงเป็นการยากหากครัวเรือนนั้นยังมีกำลังคนและกำลังทรัพย์ การที่จะเช่าที่ดินทำกินเพิ่มได้นั้นอาจมาจากเจ้าของที่ดินไม่มีกำลังคน ไม่มีกำลังทรัพย์ เนื่องจากลูกหลานเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ทำให้ไม่มีคนทำ

การเกษตรจึงปล่อยให้ผู้อื่นเช่า ซึ่งผลจากการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ SPSS โดยวิธี Stepwise เพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมในการอธิบายสมการ และเลือกโมเดลที่ดีที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการ Binary Logistic

Variable	β	S.E.	Wald	DF	Sig	Exp(β)
อาชีพ	0.604	0.131	21.240	1	0.000	1.829
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คน)	1.090	0.408	7.150	1	0.007	2.974
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (1,000 บาท/เดือน)	0.132	0.052	6.383	1	0.012	1.141
จำนวนเงินออม (1,000 บาท)	- 0.012	0.003	18.753	1	0.000	0.988
Constant	- 1.301	0.626	4.324	1	0.038	0.272

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

สมการถดถอยโลจิสติก

$$Y = - 1.301 + 0.604X_1 + 1.090X_2 + 0.132X_3 - 0.012X_4$$

โดยที่

Y คือ ตัวแปรหุ่น ภาวะหนี้สิน Y = 1 มีหนี้สิน Y = 0 ไม่มีหนี้สิน

X₁ คือ อาชีพ 1 = เกษตรกร 0 = ไม่ใช่เกษตรกร

X₂ คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)

X₃ คือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (1,000 บาท/เดือน)

X₄ คือ จำนวนเงินออม (1,000 บาท)

1. อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีหนี้สินครัวเรือน การประมาณการค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก

2. จำนวนเงินออมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับการมีหนี้สินครัวเรือน การประมาณการค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ

ตัวแปรต้น 3 ตัว คือ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มีค่า β เป็นบวก ดังนั้น ค่า $\text{Exp}(\beta) > 1$ แสดงว่าปัจจัยทั้ง 3 ตัว ช่วยเพิ่มโอกาสการมีหนี้สินครัวเรือน

ตัวแปรต้น 1 ตัว คือ จำนวนเงินออม มีค่า β เป็นลบ ดังนั้น ค่า $\text{Exp}(\beta) < 1$ แสดงว่า ปัจจัยตัวนี้ช่วยลดโอกาสการมีหนี้สินครัวเรือน

การแปรผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกส์

1. อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีหนี้สินในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกร มีโอกาสจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น 1.82 เท่าของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพอื่นๆ โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำการเกษตรสูง มีความเสี่ยงสูงในการทำการเกษตรจากภัยธรรมชาติ เช่น แล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืช เป็นต้น จึงตัดสินใจเลือกที่จะมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนและลงทุนประกอบอาชีพในฤดูกาลถัดไป จึงทำให้โอกาสการมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีหนี้สินในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าเมื่อครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน มีโอกาสจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น 2.97 เท่า ของครัวเรือนที่ไม่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีค่าใช้จ่ายในด้านบริโภคและอุปโภคมากขึ้น เช่น ค่าอาหาร ค่านมเด็ก ค่าพัฒนาการเจริญเติบโต ค่าอุปกรณ์ในการเรียนของเด็ก เป็นต้น จึงทำให้โอกาสการมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

3. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีหนี้สินในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการประมาณการสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่าเมื่อครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1,000 บาท มีโอกาสจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น 1.14 เท่า ของครัวเรือนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนภายในครัวเรือนสูงขึ้น เช่น ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีราคาแพงขึ้น ซื้อรถจักรยานยนต์ ร่วมทำบุญในวาระต่างๆ ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น โดยไม่นับรวมค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตรและลงทุนอื่นๆ จึงทำให้โอกาสการมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

4. จำนวนเงินออมของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีหนี้สินในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากการประมาณการสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่าเมื่อครัวเรือนมีจำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น 1,000 บาท โอกาสจะมีหนี้สินลดลง 0.98 เท่า ของครัวเรือนที่ไม่มีจำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนเงินออมเป็นเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายภายในครัวเรือน การมีจำนวนเงินออมมากขึ้นส่งผลให้ครัวเรือนไม่มีความจำเป็นต้องมีหนี้สิน จึงทำให้โอกาสการมีหนี้สินลดลง

ตารางที่ 4.15 การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในโมเดล

(Omnibus Tests of Model Coefficients)

	Chi-square	DF	Sig.
Step	94.438	4	0.000
Blok	94.438	4	0.000
Model	94.438	4	0.000

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ใน โมเดล เป็นการทดสอบภาพรวมของ โมเดลว่าปัจจัยที่ใช้มีความเหมาะสมในการอธิบายสมการ (Overall Model Evaluation) พิจารณาจาก ค่า Chi-square มีค่า 94.438 ซึ่งก็คือ ค่า Model Chi-square ที่มี $df = p = 4$ หมายความว่า มีสัมประสิทธิ์ของ Logistic Regression อย่างน้อย 1 ตัว ที่ไม่เป็นศูนย์ แสดงว่าตัวโมเดลนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้ในการทำนายภาระหนี้สินในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.16 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Model Summary)

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	222.188	0.210	0.385

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

ค่า -2 Log likelihood เป็นการทดสอบความเหมาะสมของ Model (Goodness of fit) โดยค่า -2 Log likelihood = 222.188 ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) Cox & Snell และ Nagelkerke เป็นค่าที่บอกสัดส่วนหรือเปอร์เซ็นต์ที่สามารถอธิบายความผันแปรใน Logistic Regression Model ดังนั้น Cox & Snell R Square = 0.210 หมายความว่า สมการนี้สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 21.0 หรือ Nagelkerke R Square = 0.385 หมายความว่า สมการนี้สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 38.5

ตารางที่ 4.17 ความถูกต้องของสมการในการทำนาย

กลุ่มตัวอย่างจริง	ผลการทำนายจากสมการ		
	ไม่มีหนี้สิน (0)	มีหนี้สิน (1)	% ความถูกต้อง
ไม่มีหนี้สิน (0)	21	33	38.9
มีหนี้สิน (1)	8	338	97.7
รวม			89.8

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

ความถูกต้องของสมการในการทำนาย เป็นการแสดงประสิทธิภาพของสมการถดถอยโลจิสติกส์ที่ใช้โดยพิจารณาข้อมูลที่เก็บมาได้ และผลการทำนายเปรียบเทียบกับว่าสมการสามารถทำนายครัวเรือนจากการสำรวจพบว่ามีหนี้สิน หรือไม่มีหนี้สิน ได้ถูกต้องกี่เปอร์เซ็นต์ โดยอาศัยปัจจัยที่มีในสมการ ผลการศึกษาพบว่า สมการทำนายครัวเรือนที่มีหนี้สินถูกต้อง 97.7 และทำนายครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินถูกต้อง 38.9 โดยเฉลี่ยสมการถดถอยโลจิสติกส์ทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 89.8

4.5 ประมวลปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะหนี้สิน

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สิน		
ครอบครัวขาดความสุข	39	17.0
ติดการพนัน/ติดเหล้า	21	9.1
ขาดความเชื่อถือในสังคม	6	2.6
ขาดแรงจูงใจในการทำงาน	24	10.4
เกิดโรคเครียดหวาดระแวง	199	86.5
ขายมรดกเพื่อใช้หนี้ เช่น ที่ดิน บ้าน ฯลฯ	17	7.4
ครอบครัวแตกแยก	6	2.6
ธนาคารยึดอสังหาริมทรัพย์	1	0.4
เจ้าหน้าที่นอกกระบวนการตามทวงหนี้	32	13.9
อื่นๆ	14	6.1

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากกลุ่มตัวอย่าง 346 ครอบครัว พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินส่วนใหญ่มีปัญหาเกิดโรคเครียดหวาดระแวง เช่น นอนไม่หลับ คิดมาก เป็นโรคประสาท เป็นโรคเครียด กลัวจะไม่มีเงินส่งหนี้สินทันตามกำหนด เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 86.5 รองลงมาคือ ครอบครัวขาดความสุข เช่น มีการทะเลาะกันเสมอ ครอบครัวไม่ได้อยู่พร้อมหน้ากันเนื่องจากพ่อบ้านต้องไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศเพื่อนำเงินมาใช้หนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และเจ้าหน้าที่นอกกระบวนการตามทวงหนี้ คิดเป็นร้อยละ 13.9

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของแนวทางการแก้ไขปัญหา

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
แนวทางการแก้ไขปัญหา		
จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน	172	50.0
ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล	173	50.3
ลดกิจกรรมสันตนาการ	36	10.5
ปฏิบัติตามตามแนวพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	278	80.8
จัดสรรรายได้ เช่น หารายจ่ายน้อยกว่ารายได้	51	14.8
หลีกเลี่ยงเงินกู้ประเภทความเสี่ยงสูง เช่น เงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง	20	5.8
ทศ.พักชำระหนี้	166	48.3
ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้จากชุมชน เพื่อเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชน	60	17.4
ภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น การร่วมความคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ	95	27.6
ปลูกฝังให้สมาชิกในครัวเรือนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือน	60	17.4
ส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนใช้จ่ายอย่างประหยัด	76	22.1
ส่งเสริมให้มีการออมในครัวเรือน	108	31.4

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากกลุ่มตัวอย่าง 400 ครัวเรือน พบว่าส่วนมาก เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้สิน โดยการปฏิบัติตามแนวพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 80.8 รองลงมาคือ ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น หารัฐบาลพักหนี้สินเกษตรกร หารัฐบาลมีโครงการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ให้มีการรวมกลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้า OTOP มีตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตร หาแหล่งเงินกู้ต่ำให้กับเกษตรกร เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 50.3 จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน โดยให้หัวหน้าชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน เป็นผู้นำในการเริ่มต้นโครงการ มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนแต่ละครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และให้ ทศ.พักชำระหนี้ เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ทศ.) เป็นแหล่งเงินกู้แหล่งใหญ่ที่สุดของประชาชนในเขตอำเภอตระการพืชผล ธนาคารเพื่อการเกษตร

และสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) มีลูกหนี้ที่เป็นเกษตรกรจำนวนมากและเป็นแหล่งกักขังที่มีดอกเบี้ย
ค่อนข้างต่ำ คิดเป็นร้อยละ 48.3

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการให้รัฐบาลใช้หนี้สินที่อยู่ในระบบ
ให้ทั้งหมด แล้วให้ลูกหนี้ผ่อนจ่ายให้กับรัฐบาลเป็นรายปี โดยไม่มีอัตราดอกเบี้ยหรือในอัตรา
ดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าหนี้สินเดิม
2. อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการดำเนินนโยบายการประกันราคาข้าว
ต่อไปซึ่งเป็นนโยบายที่ดี แต่อยากให้รัฐบาลแก้ไขในเรื่องเจ้าของที่ดินกับคนเช่า เนื่องจากที่ผ่านมา
คนที่ได้เงินค่าประกันราคาเป็นเจ้าของที่ดินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคนเช่าทำส่วนใหญ่ไม่ได้เงินค่า
ประกันราคาข้าว ทั้งนี้คนเช่าทำยังต้องเผชิญกับภัยต่างๆ เช่น ฝนแล้ง ศัตรูพืชทำลายผลผลิตทางการ
เกษตร เป็นต้น
3. อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับ
ครัวเรือน เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้าน ส่งเสริมการผลิตสินค้าพื้นบ้าน ส่งเสริมการ
ผลิตสินค้าของชุมชน โดยการสร้างศูนย์พัฒนาฝักอาชีพประจำอำเภอ โดยให้รัฐบาลช่วยหาตลาด
รองรับสินค้าที่ชาวบ้านผลิตได้
4. อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการส่งเสริมให้ราคาสินค้าการเกษตร
เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น ราคาสูงขึ้น เพื่อที่เกษตรกรจะได้ลืมตาอ้าปากได้
5. อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการลดราคารับซื้อสินค้าด้านการเกษตรให้อยู่ใน
ระดับที่เหมาะสมกับราคาพืชผลทางการเกษตร เช่น ราคาน้ำปู รากยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น